

1. ΕΞΙ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ . ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 13/04/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 13/04/2024

Σελίδα: 1

ΦΑΚΕΛΟΣ-2 Β. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

**ΕΞΙ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ,
ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ**

- Τι θα γίνει αν εκλεγεί το VMRO

ΚΙΤΤΥ ΞΕΝΑΚΗ
ΓΡΑΦΟΥΝ ΙΝΩ ΑΦΕΝΤΟΥΛΗ, ΔΟΗΝΑ ΣΚΟΥΛΑΡΙΚΗ,
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΖΙΦΑΚΗΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ Σ. 43-47

ΦΑΚΕΛΟΣ ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Πολιτικό προεκλογικό κλίμα ενόψει του πρώτου γύρου των προεδρικών εκλογών, στις 24 Απριλίου, και των κοινοβουλευτικών εκλογών που θα διεξαχθούν στις 8 Μαΐου

Ντιμίταρ Κοβάτσεφσκι, πώς για τον ίδιο το όνομα της χώρας θα παραμείνει πάντα μόνο «Μακεδονία».
«Ανοιχτό», δήλωσε πως θεωρεί πάντα το θέμα και η υποψήφια πρόεδρος του VMRO-DPMNE, η Γκορντάνα Σιλιάνοφσκα, επισημαίνοντας πως η ίδια δεν θα χρησιμοποιεί «τον επιθετικό προσδιορισμό "βόρεια"».

ΜΕ ΤΟ ΒΛΕΜΜΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ. «Δεν ξέρω γιατί θα πρέπει να αλλάξουμε εμείς συμπεριφορά, εάν λάβουμε την εμπιστοσύνη των πολιτών» δήλωσε ο Μίτσοσκι ερωτηθείς πώς θα κατονομάζει τη χώρα, στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, σε περίπτωση που εκλεγεί πρωθυπουργός. «Για εμένα η Μακεδονία είναι και θα είναι Μακεδονία. Πάνω σε αυτό δεν υπάρχουν αμφιβολίες». Ορισμένοι αναλιτές, βέβαια, εκτιμούν πως ο Μίτσοσκι είχε πρωτίστως στο μυαλό του τις διαπραγματεύσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη με τη Σόφια – η οποία έχει ξεκαθαρίσει, με τη σύμφωνη γνώμη των Βρυξελλών, ότι δεν θα άρει το βέτο της στην ένταξη των Σκοπίων στην ΕΕ παρά μόνον αφού η Βόρεια Μακεδονία κατοχυρώσει συνταγματικά την παρουσία «βουλγαρικού λαού» μεταξύ των υπόλοιπων εθντικών ομάδων της. Και όλοι οι αναλιτές συμφωνούν πως όποιος και αν σχηματίσει την επόμενη κυβέρνηση θα αντιμετωπίσει πίεση τόσο από την ΕΕ όσο και από τις ΗΠΑ να τηρήσει τις συμφωνίες που έχει υπογράψει η χώρα και να προωθήσει τις (αντιδημοφιλείς) συνταγματικές αλλαγές που απαιτούνται. Μια από αυτές είναι και η προσαρμογή των ταξιδιωτικών της εγγράφων στη νέα συνταγματική της ονομασία, ένας από τους λόγους που επικαλείται η ελληνική κυβέρνηση για την άρνησή της

THE KITTYΣ ΞΕΝΑΚΗ

Σε προεκλογικό περετώ, για να χρησιμοποιήσουμε ένα δημοσιογραφικό κλισέ, βρίσκεται η Βόρεια Μακεδονία ενόψει του πρώτου γύρου των προεδρικών εκλογών, στις 24 Απριλίου, και των κοινοβουλευτικών εκλογών που θα διεξαχθούν στις 8 Μαΐου, παράλληλα με τον δεύτερο προεδρικό γύρο. Συνολικά επτά υποψήφιοι διεκδικούν το προεδρικό αξίωμα, που έχει κυρίως εθνομιστικό χαρακτήρα, οι δημοσκοπήσεις ωστόσο θέλουν τον δεύτερο γύρο να είναι μια επανάληψη της μονομαχίας του 2019, ανάμεσα στον απερχόμενο (τόρα) πρόεδρο της χώρας Στέβο Πενταρσέφσκι, ο οποίος έχει τη στήριξη του κυβερνώντος Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος (SDSM), και στην υποψήφια του αντιπολιτευόμενου VMRO-DPMNE Γκορντάνα Σιλιάνοφσκα – μόνο που αυτή τη φορά το αβαντάζ το έχει το εθνικιστικό VMRO-DPMNE, το οποίο εμφανίζεται να προηγείται με μεγάλη διαφορά στις δημοσκοπήσεις για τις βουλευτικές εκλογές. Ενα τέτοιο κλίμα παράγει εκ των πραγμάτων πλώση. Και, δεδομένου του ιστορικού του VMRO-DPMNE, αυτή η τελευταία δεν θα μπορούσε να μη συμπερασούρει και τη Συμφωνία των Πρεσπών. Ο πρόεδρος του κόμματος Χρίστιαν Μίτσοσκι, σφοδρός πολέμιος τόσο της Συμφωνίας των Πρεσπών με την Ελλάδα όσο και της υπό ψήφιση «Συμφωνίας φιλίας και καλής γειτονίας» με τη Βουλγαρία, απλώς το επιβεβαίωσε προ ημερών διακηρύσσοντας, στη διάρκεια τηλεοπτικού ντιμπέιτ με τον πρόεδρο του SDSM

Όποιος και αν σχηματίσει την επόμενη κυβέρνηση θα αντιμετωπίσει πίεση τόσο από την ΕΕ όσο και από τις ΗΠΑ να τηρήσει τις συμφωνίες που έχει υπογράψει η χώρα και να προωθήσει τις (αντιδημοφιλείς) συνταγματικές αλλαγές που απαιτούνται

Γιατί οι κάλπες τορπιλίζουν τη Συμφωνία των Πρεσπών

να φέρει προσώρας στη Βουλή την κύρωση των τριών μνημονίων συνεργασίας με τη Βόρεια Μακεδονία: μέσα Φεβρουαρίου, λίγες ώρες προτού εκτινέυσει η σχετική διορία των πέντε ετών που απορρέει από τη Συμφωνία των Πρεσπών, το κοινοβούλιο στα Σκόπια αποφάσισε να παραταθεί η χρήση των διπλωμάτων οδήγησης χωρίς το «Βόρεια» μέχρι το τέλος του 2024, ώστε να έχουν ολοκληρωθεί νορρίτερα οι εκλογικές διαδικασίες.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΠΙΕΣΙΣ. Για την ιστορία, οι κοινοβουλευτικές εκλογές επρόκειτο κανονικά να διεξαχθούν αρχές Ιουλίου, επισπευσθηκαν ωστόσο λόγω της πίεσης του VMRO-DPMNE και των επίμονων κατηγοριών για διαφθορά, νεποτισμό και ανικανότητα που εξαπέλυε εναντίον του κυβερνητικού συνασπισμού Σοσιαλδημοκρατών και DUI (το μεγαλύτερο αλβανικό πολιτικό κόμμα στη χώρα). Βάσει συμφωνίας που επιτεύχθηκε το 2015 με διαμεσολάβηση της ΕΕ, η κυβέρ-

νηση παρατήθηκε στα τέλη Ιανουαρίου, 100 ημέρες πριν από τις εκλογές, η επιλογή όμως του κυβερνητικού συνασπισμού να οριστεί για πρώτη φορά υπεραστικός πρωθυπουργός ένας Αλβανός, ο τότε πρόεδρος της Βουλής Ταλάτ Τζαφέρι, εξόργισε πολλούς σλαβομακεδόνας ψηφοφόρους – και αυτό αναμένεται να βαρύνει στις κάλπες. Σε κάθε περίπτωση, η Ελλάδα όπως και η ΕΕ παρακολουθούν με προσοχή. Και λαμβάνουν σοβαρά υπόψη την προειδοποίηση που απήχθηκε προ μόνος ο ηγέτης του DUI Αλί Αχμέτι για το ενδεχόμενο να ξεσπάσουν ταραχές στη χώρα μετά τις κοινοβουλευτικές εκλογές και τον δεύτερο προεδρικό γύρο, βάσει ενός «ρωσικού σεναρίου» με συμπτωματοποιούς αντιπολιτευόμενα σλαβομακεδονικά και αλβανικά κόμματα, πρωτίστως το VMRO-DPMNE και την «Αριστερά». Είναι άλλωστε γνωστό η θέληση της Ρωσίας να υποδαυλίσει αστάθεια όχι μόνο στα Βαλκάνια, αλλά σε όλη την Ευρώπη.

FOCUS Η ΑΛΛΟΨΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

12 ΙΟΥΝΙΟΥ 2018

Έπειτα από πολύχρονη αντιπαράθεση, και έπειτα από μια σειρά διαπραγματεύσεων, οι κυβερνήσεις της Ελλάδας και της ΠΓΔΜ, υπό τον Αλέξη Τσίπρα και τον Ζόραν Ζάεφ αντίστοιχα, υπογράφουν τη Συμφωνία των Πρεσπών, με σκοπό την επίλυση του ονοματολογικού ζητήματος της χώρας. Σύμφωνα με αυτή, η ΠΓΔΜ ονομάζεται Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας.

30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2018

Διεξάγεται στην ΠΓΔΜ συνταγματικό δημοψήφισμα με το ερώτημα: «Είστε υπέρ της ένταξης σε Ευρωπαϊκή Ένωση και ΝΑΤΟ με την αποδοχή της συμφωνίας μεταξύ της Δημοκρατίας της Μακεδονίας και την Ελλάδα;». Το αποτέλεσμα είναι συντριπτικό υπέρ του «ναι», με 91% των ψήφων, αλλά η συμμετοχή (κάτω του 37%) δεν ξεπερνά το απαιτούμενο 50% για να θεωρηθεί έγκυρο.

ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΣΚΟΥΛΙΑΡΙΧΗ

Το ενδεχόμενο επιστροφής της εθνικιστικής Δεξιάς

Επτά χρόνια μετά την πτώση της εθνικιστικής και αυταρχικής κυβέρνησης Γκούρεβσκι, στις επικείμενες βουλευτικές εκλογές η επιστροφή του δεξιού VMRO-DPMNE στην εξουσία θεωρείται σχεδόν βέβαιη. Με την προϋπόθεση ότι θα εξασφαλίσει ένα κυβερνητικό συνασπισμό με κάποια από τα αλβανικά κόμματα, που όμως διαφωνούν με τις βασικές εθνικές θέσεις του στο θέμα του ονόματος και των βουλγαρικών απαιτήσεων. Το ερώτημα είναι τι θα σημαίνει μια τέτοια εξέλιξη για το μέλλον της Βόρειας Μακεδονίας, για την εφαρμογή της Συμφωνίας των Πρεσπών και για τις σχέσεις της με την Ελλάδα.

Μετά το 2017, οι σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις Ζάεφ και Κοβάτσεφσκι προσπάθησαν να προωθήσουν τις μεταρρυθμίσεις σχετικά με το κράτος δικαίου και την οικονομία που ήταν απαραίτητες για την ευρωπαϊκή ενταξιακή πορεία της χώρας. Τα αποτελέσματα ήταν μέτρια, λόγω των θεσμικών και πολιτικών αγκυλώσεων σε ένα κρατικό μηχανισμό που χαρακτηρίζεται από κομματικούς πελατειακούς διορισμούς και εκτεταμένη διαφθορά. Η ανάγκη συνεκτών διαπραγματεύσεων, συμβιβασμών και ανταλλαγμάτων με τα μικρότερα (αλβανικά και μη) κόμματα του κυβερνητικού συνασπισμού είναι επίσης ένα διαρκές πρόβλημα για τις κυβερνήσεις στη Βόρεια Μακεδονία. Πόσο μάλλον όταν είναι οριακή η κυβερνητική πλειοψηφία και περιορισμένη η πραγματική πολιτική στήριξη της κυβέρνησης μεταξύ των πολιτών.

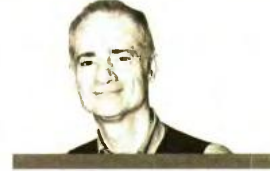
Μετά το 2018-2019, η σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση είχε να αντιμετωπίσει το πολιτικό κόστος της υπογραφής της Συμφωνίας των Πρεσπών, η οποία ως προς την αλλαγή του ονόματος της χώρας έγινε αντιληπτή ως ένα πολύ επώδυνο συμβιβασμός ή και εθνική ταπείνωση. Παρά την υλοποίηση των περισσότερων δεσμεύσεων και τη συνεπή χρήση της νέας ονομασίας από την πολιτική ηγεσία που πρόκειται στους Σοσιαλδημοκράτες, πολλοί συνεχίζουν να δυσφορούν και να αντιδρούν, κυρίως το δεξιό κόμμα που διεκδικεί την επιστροφή του στην κυβέρνηση.

Ο Χριστιάν Μίτσκοσκι, πρόεδρος του

VMRO-DPMNE, του κόμματος που προώθησε τον εξορκισμό της ιστορίας και της εθνικής αφύγησης, και η υποψήφια στις προεδρικές εκλογές Γκορντάνα Σιλιάνοβσκα δήλωσαν ρητά πως θα χρησιμοποιούν μόνο το όνομα «Δημοκρατία της Μακεδονίας». Μια τέτοια στάση θα αποτελέσει άτυπη υπονόμευση της Συμφωνίας των Πρεσπών, εφόσον δεν υπάρχει δυνατότητα αναθεώρησής της. Αν ωστόσο επιμεινουν σε αυτή τη γραμμή, είναι βέβαιο πως θα υπάρξει ισχυρή αντίδραση από την Ελλάδα και την ΕΕ και πίεση από τις ΗΠΑ. Ενδέχεται όμως να επιχειρήσουν μια φυγή προς τα μπρος, καθώς η ευρωπαϊκή ένταξη της χώρας έχει μπλοκαριστεί από τη Βουλγαρία, που πιέζει για την αναθεώρηση της ιστορικής / εθνικής αφύγησης προς μια φιλοβουλγαρική κατεύθυνση και για τη ρητή αναφορά του Συντάγματος στη (μικρή) βουλγαρική κοινότητα. Το VMRO-DPMNE είναι αντίθετο στη συνταγματική αναθεώρηση για το θέμα αυτό.

Μια εθνικιστική στροφή και η επακόλουθη ένταση στις διμερείς σχέσεις με την Ελλάδα και τη Βουλγαρία δεν θα είναι βέβαια καλή εξέλιξη για κανέναν, ειδικά σε μια περίοδο που οι εστίες έντασης στα Βαλκάνια πληθαίνουν. Ας ελπίσουμε να αποδειχθεί ένας προεκλογικός μαζιμαλισμός. Η πιθανή επιστροφή του Νικόλα Γκούρεβσκι, που διέφυγε στην Ουγγαρία υπό την προστασία του Ορμπαν για να αποφυγήει τη φυλάκιση του για κατάχρηση δημοσίου χρήματος, θα δυναμτίσει περισσότερο τις οξυμένες σχέσεις μεταξύ των κομμάτων, αναλόγως και με το ρόλο που θα διεκδικήσει να παίξει. Τέλος, ενώ οι διεθντικές σχέσεις με την αλβανική κοινότητα εξομαλύνθηκαν σημαντικά την τελευταία περίοδο, μια επιστροφή στην εθνικιστική πολιτική υπό το VMRO-DPMNE δεν αποκλείεται να προκαλέσει νέες εντάσεις, όπως την περίοδο 2010-2017. Το μετριοκρατικό τοπίο μπορεί να ανατρέψει με πολλούς τρόπους την ήδη εύθραυστη πολιτική σταθερότητα στη Βόρεια Μακεδονία.

Η Αθίνα Σκουλιάρη είναι επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης

ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΡΗΣΤΙΔΗ

Τι σημαίνει μια πιθανή αλλαγή σκηνικού

Η γεγονική μας χώρα έχει μπει σε προεκλογική περίοδο. Στις 24 Απριλίου θα οργανωθούν οι προεδρικές εκλογές, ενώ στις 8 Μαΐου οι κοινοβουλευτικές, μαζί (κατά πάσα πιθανότητα) με τον δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών. Υστερα από περισσότερα από επτά χρόνια στη κυβέρνηση, η Σοσιαλδημοκρατική Ένωση του Ντιμίταρ Κοβάτσεφσκι αντιμετωπίζει την ήττα, έχοντας ουσιαστικά αποτύχει να διευθετήσει τα μεγάλα ζητήματα της καθημερινότητας, όπως η ακρίβεια, οι καθυλεμένοι μισθοί και η διαφθορά. Συμμομετρήσεις φέρουν τον συνασπισμό κομμάτων στα οποία γηούντα οι Σοσιαλδημοκράτες να μην κερδίζει παρά πάνω από 30 έδρες, σε σχέση με τις 46 έδρες που είχε κερδίσει στις εκλογές του Ιουνίου 2020 ο προκάτοχος του Κοβάτσεφσκι, ο Ζόραν Ζάεφ. Ο συνασπισμός των Σοσιαλδημοκρατών καταβαίνει στις εκλογές με κεντρικό το σύνθημα «Δεν θα απαρνηθούμε το μέλλον μας», ελπίζοντας ουσιαστικά ότι ο «φύλοευρωπαϊκός του ζήλος» θα το γλιτώσει από μια εκλογική συντριβή.

Ο μεγάλος αντίπαλος των Σοσιαλδημοκρατών, το VMRO-DPMNE του Χριστιάν Μίτσκοσκι, αναμένεται να κερδίσει τη μερίδα του λέοντος ανάμεσα στους Μακεδόντιο ψηφοφόρους, ξεπερνώντας ενδεχομένως τις 50 έδρες. Ο συνδυασμός κομμάτων όπου ηγείται το VMRO-DPMNE καταβαίνει στις εκλογές απευθυνόμενος πρωτίστως στα «πατριωτικά ανακλαστικά» των Μακεδόντιοι, με κεντρικά σύνθημα «Η Μακεδονία εκ νέου δική σου! Οι αλλαγές στα χέρια σου» και η «Μακεδονία Ξανά Υπερήφανη» (στις προεδρικές εκλογές). Ο Μίτσκοσκι κατηγορεί τους Σοσιαλδημοκράτες, εκτός όλων των άλλων, και για «επιούμια των εθνικών συμφερόντων», αρνούμενος να συναντήσει στην απαραίτητη τροποποίηση του Συντάγματος, η οποία θα ανοίξει τον δρόμο για συνταγματική αναφορά σε «βουλγαρική μειονότητα». Μια συνταγματική τροποποίηση ωστόσο που, με βάση τον συμβιβασμό που επιτεύχθηκε τον Ιούνιο του 2022 στις Βρυξέλλες, αποτελεί βασική προϋπόθεση

για να ξεκινήσουν οι διαπραγματεύσεις ένταξης της Βόρειας Μακεδονίας στην ΕΕ. Αν και το VMRO-DPMNE δηλώνει ότι θέλει το ευρωπαϊκό μέλλον της χώρας, δεν έχει πείσει πως θα άρει πρακτικά το αδιέξοδο στο οποίο έχει περιέλθει η Βόρεια Μακεδονία, μετά την άρνησή του να στηρίξει τη συνταγματική αναθεώρηση. Η «ευρωπαϊκή αμφισβημία» του VMRO-DPMNE ενδέχεται να του κοστίζει όχι μόνο σε ψήφους, αλλά και στην εξεύρεση των απαραίτητων εταίρων για τον σχηματισμό βιώσιμης κυβέρνησης. Τόσο λόγω της κοινοβουλευτικής αριθμητικής όσο και για λόγους λεπτιών «εθνοτικών ισορροπιών»: από το 1993 και έπειτα αλβανικά κόμματα συμμετέχουν ανελλιπώς στη διακυβέρνηση της χώρας. Για το «αλβανικό μπλοκ» ωστόσο (τόσο το κυβερνών DUI όσο και τα αντιπλητουμένα αλβανικά κόμματα), η ευρωπαϊκή πορεία της Βόρειας Μακεδονίας είναι διαπραγματεύσιμη. Η επομένη των εκλογών θα δοκιμάσει σοβαρά τις διαπραγματευτικές ικανότητες του VMRO-DPMNE.

Για την Αθήνα το αποτέλεσμα των εκλογών έχει αυτονόητη σημασία. Όχι μόνο λόγω της ανάγκης, «καλή τη πίστει», υλοποίησης των διατάξεων της Συμφωνίας των Πρεσπών. Αλλά και λόγω του κινδύνου να αδρανήσουν ή ακόμα και να αποθροιστούν οι διμερείς σχέσεις. Όπως για παράδειγμα στη διμερή ενεργειακή συνεργασία, όπου η πρόδοος που έχει επιτευχθεί από το 2019 και έπειτα δεν είναι δεδομένη, καθώς αμφισβητείται από διαφορετικές φουρτσούνες μόλις τον προηγούμενο μήνα δύο περιβαλλοντικές ΜΚΟ ζήτησαν από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανοικοδόμησης και Ανάπτυξης (EBRD) να «επανεξετάσει» τη χρηματοδότηση της κατασκευής του αγωγού φυσικού αερίου που θα συνδέει την Ελλάδα με τη Βόρεια Μακεδονία, επικαλούμενες ότι το συγκεκριμένο έργο υπονομεύει την Πράσινη Μετάβαση.

Ο Γεώργιος Χρηστίδης είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και Ερευνητής στο EUIAMIEF

1. ΞΕΙ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ . ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Μέσο: . . . . . TA NEA

Ημ. Έκδοσης: . . . 13/04/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 13/04/2024

Σελίδα: 47

ΦΑΚΕΛΟΣ ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

12 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2019

Η Συμφωνία των Πρεσπών τίθεται σε ισχύ, χωρίς δυνατότητα αντικατάστασης από άλλη συμφωνία ή ανάκλησής της. Η προβλεπόμενη αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος της ΠΓΔΜ είχε ολοκληρωθεί στις 11 Ιανουαρίου 2019. Στις 27 Μαρτίου του 2020, η Βόρεια Μακεδονία γίνεται επίσημος μέλος του ΝΑΤΟ.

25 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2024

Η κυβέρνηση συνασπισμού SDSM-DUI υπό τον Ντιμίταρ Κοβάτσεφσκι υποβάλλει παραίτηση. Υπουργοί αναλαμβάνουν για πρώτη φορά, ένας Αλβανός, ο πρόεδρος της Βουλής, Τολάτ Τζαφέρι. Το αντιπολιτευόμενο VMRO-DPMNE απέχει από την ψηφοφορία, καταγγέλλοντας τον Τζαφέρι ως «τον άνθρωπο που είναι γνωστός για την παραβίαση του Συντάγματος».

24 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2024

Ημέρα διεξαγωγής του πρώτου γύρου των προεδρικών εκλογών. Ο δεύτερος γύρος θα ακολουθήσει στις 8 Μαΐου, παράλληλα με τις κοινοβουλευτικές εκλογές. Επτά υποψήφιοι διεκδικούν το προεδρικό αξίωμα, στον δεύτερο γύρο αναμένεται να προκριθούν η υποψήφια του VPRO-DPMNE, Γκροντάντα Σιλάνοφσκα και ο απερχόμενος πρόεδρος της Βόρειας Μακεδονίας, Στέβο Πεντάρφσκι.

ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΖΙΟΥΦΑΚΗ

Οι εκλογές και το διαγραφόμενο τοπίο

Η Βόρεια Μακεδονία οδεύει τις επόμενες βδομάδες στις κάλπες για τη διεξαγωγή προεδρικών και κοινοβουλευτικών εκλογών. Σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις, το κυβερνών κόμμα της Σοσιαλδημοκρατικής Ένωσης αναμένεται να ηττηθεί, έχοντας αποτύχει να υλοποιήσει τις τρεις βασικές δεσμεύσεις του.

Η πρώτη αφορούσε την προώθηση της ένταξης της χώρας στην ΕΕ. Ο επόμιδος για την πλειοψηφία των πολιτών συμβιβασμός στο ονοματολογικό ζήτημα (με τη Συμφωνία των Πρεσπών) δεν έχει επιφέρει τα προσδοκώμενα οφέλη. Η έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων ανάμεσα στη Βόρεια Μακεδονία και την ΕΕ έχει αυτή τη φορά σκοντάψει στα ζητήματα (γλώσσα, ιστορία, μειονότητες) που γυρρίζονται από τη Βουλγαρία. Αρκετοί απογοητευμένοι πολίτες της Βόρειας Μακεδονίας αντιλαμβάνονται την ευρωπαϊκή προοπτική της χώρας τους ως μια ανελικτική υπόθεση της ΕΕ και των κρατών - μελών της.

Η δεύτερη αποτυχία της τρέχουσας κυβέρνησης αφορά την πάταξη της διαφθοράς και την ενδυνάμωση των θεσμών του κράτους δικαίου. Οχι μόνο δεν υλοποιήθηκαν οι απαραίτητες μεταρρυθμίσεις, αλλά ήρθαν στη δημοσιότητα μια σειρά από σκάνδαλα και περιστατικά που κατέδειξαν τη σοβαρή ανεπάρκεια των κρατικών θεσμών.

Το τρίτο πεδίο αναποτελεσματικότητας είναι αυτό της οικονομίας. Το 2023 η Βόρεια Μακεδονία κατέγραψε αναμική ανάπτυξη (1%) σε συνδυασμό με υψηλό δείκτη τιμών καταναλωτή (9,4%), ισχυρή προσέλευση ξένων επενδύσεων και υψηλή ανεργία (13,1%). Η απένανση των πολιτών με την οικονομική διαπραγμάτευση αποτυπώνεται στο αδιόκοπο όλα αυτά τα χρόνια κύμα μετανάστευσης νέων στο εξωτερικό.

Η διαφαινόμενη επικράτηση του VMRO-DPMNE στις εκλογές δημιουργεί βασίμες ανησυχίες σχετικά με την εφαρμογή της Συμφωνίας των Πρεσπών. Ο ηγέτης του κόμματος, κ. Χρίστιαν Μισόσκι, έχει επανειλημμένα διατυπώσει την άρνησή του να

αναφερθεί στη χώρα του ως «Βόρεια Μακεδονία». Η στάση αυτή έχει ευρεία απήχηση στο εσωτερικό της χώρας και, εάν δεν μεταβληθεί με την άνοδο του VMRO-DPMNE στην εξουσία, θα υπονομεύσει τη διαδικασία επίλυσης της διαφοράς. Σε διεθνές επίπεδο, το VMRO-DPMNE δεν θα επιχειρήσει πιθανότητα να ανατρέψει τα συμφωνηθέντα. Με βάση το προεκλογικό του πρόγραμμα («Πλατφόρμα 1198»), το VMRO-DPMNE θα επιδιώξει τη στρατηγική σύζευξη της χώρας με τις ΗΠΑ και την πλήρη ένταξή της στην ΕΕ. Πρόκειται για στόχους, η επίτευξη των οποίων δεν αφήνει περιθώρια αμφισβήτησης της Συμφωνίας των Πρεσπών. Ωστόσο, ενδεχόμενη αποσπασματική εφαρμογή των συμφωνηθέντων στο εσωτερικό της Βόρειας Μακεδονίας θα αποτελέσει επαρκή αφορμή για την επιδείνωση των σχέσεων Αθηνών - Σκοπίων.

Η άνοδος κομμάτων στην εξουσία στην Ελλάδα και στη Βόρεια Μακεδονία που αντιτάχθηκαν στην υπογραφή της Συμφωνίας των Πρεσπών αναμενόμενα ανέκαθεν να αποτελέσει πρόκληση για την πλήρη εφαρμογή των συμφωνηθέντων. Στην Αθήνα, οι κυβερνήσεις της Νέας Δημοκρατίας που σχηματίστηκαν μετά το 2019 έχουν τηρήσει τις δεσμεύσεις της χώρας, χωρίς ωστόσο να επενδύσουν στη σύφιξη των διμερών σχέσεων και στην οικοδόμηση της εμπιστοσύνης ανάμεσα στους δύο λαούς. Στα Σκόπια, ο κ. Μισόσκι θα κληθεί, εάν εκλεγεί, να επιλέξει μεταξύ της συμβολής στη ρύθμιση των εκκρεμών ζητημάτων (π.χ. εμπορικά σήματα και σχολικά εγχειρίδια) και της επαναφοράς των διμερών σχέσεων στο πρόσφατο συγκρουσιακό παρελθόν. Μέχρι τότε, η Ελλάδα οφείλει να παρακολουθήσει με ψυχραιμία την προεκλογική περίοδο στη γειτονική χώρα που χαρακτηρίζεται για την ακραία πόλωση, τις υπερβολές και τις υποσχέσεις χωρίς αντίκριμα.

Ο Νικόλαος Τζιούφakis είναι κάτοχος Έδρας Jean Monnet και καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

ΤΗΣ ΙΝΩΣ ΑΦΕΝΤΟΥΛΗ

Θα μας απασχολήσει ξανά το Μακεδονικό;

Το μακεδονικό ζήτημα – ή χωρίς εισαγωγικά – απασχόλησε υπερβολικά και συχνά υστερικά την ελληνική εξωτερική πολιτική από τις αρχές της δεκαετίας του '90 μέχρι τον Ιούνιο του 2018, οπότε και υπογράφηκε η συμφωνία των Πρεσπών. Η αλλαγή της συνταγματικής ονομασίας «Δημοκρατία της Μακεδονίας» και η καθιέρωση της ονομασίας Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας ήταν προϋπόθεση για να αρθεί το αδιέξοδο στις σχέσεις με την Ελλάδα και για να ενταχθεί σε διεθνείς οργανισμούς όπως το ΝΑΤΟ. Η συμφωνία των Πρεσπών υποβλήθηκε σε δημοψήφισμα το οποίο έλαβε χώρα στις 30 Σεπτεμβρίου 2018 με 91% όσων ψήφισαν να την αποδέχονται, με συμμετοχή ωστόσο μόλις 37% ενώ το προβλεπόμενο από το Σύνταγμα όριο ήταν 50%. Η χαμηλή συμμετοχή ήταν απόδειξη της περιορισμένης συναίνεσης ως προς τη συμφωνία και των πολιτικών διαρρέσεων που εξακολουθούν και σήμερα να υφίστανται στη χώρα. Αυτές οι διαιρέσεις την οδηγούν άλλοτε αυτό τον μήνα σε διπλές εκλογές, προεδρικές και κοινοβουλευτικές, με τον πρώτο γύρο στις 24 Απριλίου και τον δεύτερο στις 8 Μαΐου.

Ενόψει αυτών των εκλογών και της πιθανότητας να επανέλθει στην εξουσία το VMRO-DPMNE, ο συνασπισμός της Δεξιάς με παραδοσιακά πιο σκληρές θέσεις στο Μακεδονικό, ξεκινά να συζήτηση αν μια νέα κυβέρνηση θα τηρήσει τη συμφωνηθέντα. Κατά τη γνώμη μου θα είναι πάρα πολύ δύσκολο να μην τα τηρήσει. Πρώτον, διότι ακόμη και ένα μικρό και προβληματικό κράτος όπως η Βόρεια Μακεδονία έχει συνέχεια. Δεύτερον, γιατί πέτυχε την ένταξή της στο ΝΑΤΟ, μια επίδωξη όλου του πολιτικού της φάσματος, μετά την αλλαγή ονομασίας. Τρίτον, γιατί επιδιώκει την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση ως Βόρεια Μακεδονία. Και τέταρτον γιατί

έχοντας ανοιχτά ζητήματα με τη Βουλγαρία, θα είναι μάλλον επιπόλοιο να ανοίξει και νέο μέτωπο με την Ελλάδα.

Ακόμη όμως και αν συμβεί αυτό, θα πρέπει η ελληνική εξωτερική πολιτική να «μακεδονοποιηθεί» εκ νέου; Θα ήταν ολέθριο σφάλμα. Πέραν της ρητορικής, η Βόρεια Μακεδονία δεν έχει τη δυνατότητα να απειλήσει την Ελλάδα, όπως δεν την είχε ούτε όταν η ελληνική κοινή γνώμη το πίστευε διαδίδοντας μαζικά υπέρ της ελληνικότητας της Μακεδονίας. Δεν έχει ούτε αμυντική ικανότητα ούτε οικονομική ισχύ και είναι μια χώρα που υπάρχει για να μη διαλυθεί, για να αποτελεί ένα καλό παράδειγμα στα κοινοτοποκίτα Βαλκάνια.

Μαν η χώρα είναι έωλη, γιατί εμείς να υποστηρίξουμε την ευρωπαϊκή της προοπτική; Γιατί υποστηρίξαμε την ένταξή της στο ΝΑΤΟ; Η απάντηση, παρά τη διασπασία της κοινής γνώμης έναντι των δυτικών θεσμών στους οποίους ανήκουμε και κατοχυρώνουν την ασφάλειά μας, είναι ότι εντασσόμενη μια χώρα στο ίδιο θεσμικό πλαίσιο υποχρεούται να ακολουθήσει τους ίδιους κανόνες. Αυτό συνέβη με την ένταξη της Βόρειας Μακεδονίας στο ΝΑΤΟ, συμμορφώθηκε με τους κανόνες του συνόλου. Θα συμβεί και με την ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρότι αυτή δεν είναι κοντά. Αν η κυβέρνηση που θα προκύψει από τις εκλογές απειλήσει να αναθεωρήσει τη συμφωνία των Πρεσπών, η Ελλάδα έχει όλα διπλωματικά να απαιτήσει. Όπως πράττει και στην περίπτωση της Αλβανίας λόγω της υποθέσης Μπελέρη. Αρκεί να μην εγκλωβισθεί η κυβέρνηση σε θέσεις μειοψηφιών που συχνά επιβάλλουν την ατζέντα τους στην εξωτερική μας πολιτική.

Η Ινώ Αφεντούλη είναι εκτελεστική διευθύντρια του Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων